

FALS: Maia Sandu, de vină pentru creșterea datoriei de stat a Republicii Moldova

Deputatul Blocului Comuniștilor și Socialiștilor (BCS) Bogdan Țirdea a declarat într-o intervenție pe Telegram că președinta Maia Sandu ar fi de vină pentru creșterea datoriei de stat a Republicii Moldova și că țara ar fi la un pas de faliment din acest motiv. Aceste afirmații sunt manipulative. Reprezentanții Guvernului și experții în economie subliniază că, reieșind din atribuțiile ce îi revin, un președinte de țară nu are legătură cu acest proces, iar datoria de stat a Moldovei nu depășește normele critice stabilite, fiind mai mică decât în multe state europene.

Într-un live transmis pe canalul său de Telegram, Bogdan Țirdea prezintă o statistică a evoluției datoriei publice din ultimii ani și constată că aceasta a crescut cu aproximativ 36 de miliarde de lei de la sfârșitul anului 2020 până la 31 decembrie 2023. El afirmă că de vină pentru acumularea acestor datorii ar fi președinta Maia Sandu: „Moldova s-a înglodat în datorii. Decembrie 2020. Datoria publică a Moldovei era de 67,821 miliarde de lei. Decembrie 2023 – 104,003 miliarde de lei. Decembrie 2024 – datoria va fi de 125,526 miliarde de lei. După venirea Maiei Sandu la putere, datoria de stat a Moldovei a crescut cu un miliard de lei pe lună. În trei ani de guvernare (a Maiei Sandu – n.red.), s-au adunat 36 de miliarde de lei. Astăzi, suntem la un pas de faliment”.

Confuzie de termeni

Bogdan Țirdea utilizează în mod eronat doi termeni – „datorie publică” și „datorie de stat”, dar cifrele pe care le prezintă se referă doar la datoria de stat. Comentariile pe care le face deputatul BCS în baza cifrelor prezentate sunt manipulative, precizează atât autoritățile guvernamentale, cât și analiștii economici independenți. Totodată, președintele Republicii Moldova nu are atribuții directe legate de gestionarea datoriei de stat a țării. „Potrivit legii, Guvernul Republicii Moldova este responsabil de administrarea datoriei de stat și a garanțiilor de stat”, a declarat ministrul Finanțelor, Petru Rotaru, pentru portalul Stopfals.md.

Cauzele creșterii datoriei de stat

Potrivit ministrului Finanțelor, „majorarea datoriei de stat pe parcursul ultimilor ani a fost cauzată de faptul că Republica Moldova a avut de înfruntat o serie de crize suprapuse: pe de o parte, o criză umanitară, generată de valul de refugiați din Ucraina, care trebuia gestionată într-un regim alert de autoritățile naționale, iar pe de altă parte, o criză economică, determinată de consecințele pandemiei de COVID-19, perturbările comerțului extern cauzate de război, provocările în asigurarea securității energetice, precum și ca urmare a presiunilor inflaționiste majore”.

Datoria sectorului public trebuie să fie raportată la PIB

Directoarea programului „Politici economice” de la Centrul „Expert-

Colaj Stopfals.md

Grup”, Marina Soloviova, a spus că atunci când este abordat subiectul evoluției datoriei publice este important ca acestea să fie raportată la PIB, iar cifrele arată că în ultimii ani acest raport rămâne practic constant. „Acest lucru înseamnă că datoria sectorului public a crescut, dar a crescut și mărimea economiei, respectiv, și capacitatea statului de a deservi această datorie. De aceea, nu se poate spune că în ultimii ani a fost vreo creștere vertiginosă a datoriei sectorului public comparativ cu mărimea economiei”, a precizat Marina Soloviova. Experta a adăugat că nivelul datoriei din ultimii ani, de 33-34% față de PIB, „nu depășește normele critice stabilite și nu iese în evidență comparativ cu alte state din regiune”.

Potrivit ministrului Finanțelor,

datoria de stat a R. Moldova raportată la PIB este mai mică decât în multe state europene. „Datele FMI arată că, în zona euro, datoria de stat raportată la PIB la finele anului 2022 a ajuns în medie la 82,9%”. În Grecia, de exemplu, a fost de 192,4%, iar în România – de 47,6%, a mai spus ministrul Petru Rotaru.

Referindu-se la afirmațiile deputatului Țirdea legate de rolul Maiei Sandu în creșterea datoriei de stat, Marina Soloviova a menționat că în atribuțiile șefei statului nu intră contractarea împrumuturilor: „Ea poate influența indirect acest proces, prin efortul diplomatic de a obține deschiderea din partea conducătorilor altor țări și organizațiilor internaționale. Dar, procedural, împrumuturile sunt contractate de

Guvern, iar acordurile de împrumut sunt ratificate de Parlament”.

Țirdea, printre „campionii” falsurilor

Bogdan (Bogdat) Țirdea este unul dintre cei mai activi promotori de falsuri din rândul deputaților Parlamentului Republicii Moldova. De-a lungul timpului, el a dezinformat despre diverse subiecte, principalele fiind: NATO, războiul Rusiei împotriva Ucrainei, organizații neguvernamentale și agricultură. Afirmațiile sale au fost dezmințite de jurnaliștii portalului Stopfals.md.

Mariana Colun

*** Mai multe informații despre acest subiect puteți găsi pe www.stopfals.md

Ingineria socială prin telefon (vishing)

Dacă primiți un apel telefonic de la o persoană necunoscută care încearcă să vă convingă, de exemplu, că o rudă este în pericol și are urgent nevoie de bani sau vi se face o ofertă comercială care pare greu de refuzat, s-ar putea să fiți victima unei escrocherii cibernetice care se numește „inginerie socială prin telefon”.

Ce înseamnă inginerie socială prin telefon?

Ingineria socială prin telefon (sau *voice phishing*, *vishing*, în engleză) este o formă de fraudă cibernetică. În acest caz, infractorii (persoane individuale sau grupuri) care telefonează potențiala victimă recurg la manipulare psihologică pentru a obține informații personale sau financiare sensibile în urma dezvăluirii unor parole, numere de card de credit sau alte date confidențiale. Ingineria socială poate duce la furt de identitate, fraudă financiară, șantaj și alte forme de atacuri cibernetice. Escrocii pot contacta potențialele victime prin telefon sau prin serviciile de mesagerie (Viber, Telegram, WhatsApp). Mai mult, cel care telefonează poate pretinde că reprezintă o instituție de stat, cum ar fi poliția, sau o bancă, o companie IT etc. În atacurile de inginerie socială, infractorii încearcă, prin diverse șiretlicuri, să convingă victima că sunt oameni de încredere.

Printre „scenariile” inventate de escroci se numără:

- Un „câștig” neașteptat. Vi se poate spune că tocmai ați devenit câștigătorul unei sume mari de bani, dar pentru a intra în posesia ei trebuie să oferiți o serie de date bancare confidențiale;
- O „urgență” a băncii. Escrocii pot afirma că reprezintă o bancă, al cărei client sunteți, și că ar avea nevoie chiar în acel moment de anumite informații de pe cardul dvs.;
- Apeluri false de sprijinire a unei rude, a unui prieten etc. Infractorii pot invoca faptul că un om apropiat este victima unui accident și i-ar fi necesar un transfer urgent de bani;
- Frauda cu apeluri telefonice pierdute. Puteți vedea că ați ratat un apel de la un număr de telefon din străinătate, iar atunci

când încercați să sunați înapoi, înțelegeți că este vorba despre un număr de telefon cu suprataxă.

Cum vă puteți proteja de vishing?

- Evitați să răspundeți la apelurile venite de la persoane necunoscute, în special din străinătate, sau atunci când numărul de telefon este ascuns;
- Blocați orice număr de telefon suspect;
- Nu dezvăluiți date personale sau financiare confidențiale, cum ar fi parolele, codurile etc.;
- Nu presupuneți că persoana care v-a contactat este de încredere doar pentru că a știut câteva informații despre dumneavoastră. Acestea pot fi aflate ușor de pe rețelele de socializare;
- Nu transferați bani către persoane necunoscute;
- Verificați întotdeauna identitatea și credibilitatea celui care vă sună înainte de a furniza informații;
- Cereți numele celui care v-a apelat și spuneți-i că veți reveni, iar mai apoi telefonați la instituția pe care acesta a spus că o reprezintă și întrebați dacă există un astfel de angajat;
- Fiți sceptici în fața ofertelor care par prea bune ca să fie adevărate;
- Dacă ați devenit victima unei tentative de fraudă financiară, de exemplu, sunați la bancă pentru a bloca tranzacția și sesizați poliția.

Ai depistat un fals în mass-media sau pe rețelele sociale?

Raportează-l pe www.semnale.stopfals.md

și noi îl vom dezminți! Să combatem împreună falsurile apărute în spațiul public!

Ca să fii la curent cu dezinformările din mass-media și de pe rețelele sociale, astfel încât să te poți proteja de manipulare, accesează portalul www.stopfals.md

DICTIONAR

Discursul de ură – Orice cuvinte, expresii sau descrieri care denotă dispreț față de un anumit grup sau etnie ori care îndeamnă la moartea sau distrugerea acestora. Poate fi difuzat, tipărit sau publicat online ori prin intermediul dispozitivelor mobile.

„Efectul de adevăr iluzoriu” – Probabilitatea că informația va fi crezută este mai mare dacă aceasta este repetată, decât dacă este ceva complet nou. Acest fapt explică de ce agenții de publicitate cheltuiesc milioane pentru a repeta aceeași informație în orele de vârf și de ce regimurile totalitare repetă informația falsă până când începe să sune normal.

(Sursa: Manual despre dezinformare: Ghid pentru jurnaliștii, comunicatorii și organizatorii de campanii din Moldova, Chișinău, 2023)